

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym dnia 29 lipca 2016r. strona powodowa Agencja Nieruchomości Rolnych w W. Oddział Terenowy we W. wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego L. Z. kwoty 2.211,26 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 2.187 zł od dnia 09 października 2014 r. do dnia zapłaty i od kwoty 24,26 zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty. Ponadto strona powodowa domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanego kosztów postępowania sądowego w kwocie 927,75 zł. Uzasadniając swoje stanowisko strona powodowa wskazała, że jako powiernik Skarbu Państwa sprawuje nadzór nad mieniem wchodzącym w skład zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, w tym nad nieruchomościami rolnymi, z których bezumownie korzystał pozwany. Wyjaśniła, że dochodzona pozwem kwota stanowi równowartość uiszczzonego przez Agencję podatku rolnego od nieruchomości należących do zasobów Własności Rolnej Skarbu Państwa położonych w gminie O., w obrębach:

- P. o numerach działek: 416, 459, 516, 518, 521, 528, 733/2, 345/5;

- O. o numerach działek: 177,720;

- T. o numerach działek: 379, 393, 409, 497/2, 196/2, 435, 478/2,

z których w okresie od 1 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. bezumownie korzystał pozwany, pobierając z nich dopłaty bezpośrednie i pożytki, mimo braku tytułu prawnego do nieruchomości. Strona powodowa za ten okres zapłaciła podatek rolny od wskazanych nieruchomości, obciążając pozwanego stosownymi notami obciążeniowymi, których wysokości pozwany nie uregulował, mimo wezwania do zapłaty i upływu wyznaczonego terminu płatności.

W dniu 21 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy w Legnicy, I Wydział Cywilny wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie o sygn. I Nc 4409/16.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany L. Z. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz od strony powodowej kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W pierwszej kolejności pozwany wskazał, że strona powodowa nie udowodniła swojego roszczenia co do zasady jak i wysokości, ponieważ nie przedłożyła dokumentów, z których wynika obowiązek uiszczenia podatku rolnego za nieruchomości użytkowane przez pozwanego, a także nie zaprezentowała wyliczenia należności, z którego wywodzi żądanie w stosunku do pozwanego. Pozwany zauważył, że ze zbiorczych dokumentów dołączonych do pozwu nie sposób wywnioskować za jakie nieruchomości faktycznie uiszcza podatek rolny. Ponadto pozwany zakwestionował uprawnienie do domagania się zwrotu uiszczzonego podatku rolnego od bezumownego użytkownika nieruchomości z uwagi na fakt, iż to wyłącznie strona powodowa na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 4 litera b ustawy o podatku rolnym jest płatnikiem tego podatku. W ocenie pozwanego obowiązek podatkowy ciąży na stronie powodowej, a opłacenie przez nią podatku rolnego nie prowadzi do bezpodstawnego wzbogacenia osoby bezumownie korzystającej z nieruchomości, jak również do zubożenia Agencji Nieruchomości Rolnych. Strona powodowa nie udowodniła zakresu wzbogacenia pozwanego i twierdzi, że pozwany, zajmując nieruchomości, osiągnął korzyść w postaci zapłaconych przez Agencję Nieruchomości Rolnych podatków. Niezależnie od powyższego pozwany zanegował roszczenie powoda w zakresie żądania odsetek ustawowych za opóźnienie od kwot wskazanych w pozwie.

W piśmie procesowym z dnia 28 stycznia 2017r. strona powodowa podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie, wskazując, że żądanie pozwu znajduje uzasadnienie w treści art. 405 k.c. oraz zasadach współzycia społecznego, ponieważ osoba bezumownie korzystająca z nieruchomości nie powinna być w sytuacji korzystniejszej niż dzierżawca. Podniosła, że pozwany wzbogacił się o równowartość nieuiszczonego podatku rolnego od nieruchomości oraz pobranych pożytków, a nadto że obowiązek uiszczenia podatku rolnego wynika wprost z ustawy. Wskazała, że wysokość podatku zapłaconego od poszczególnych nieruchomości wynika z deklaracji podatkowych oraz załączonych do pozwu wyliczeń należności z tytułu podatku rolnego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy we W. wykonuje jako powiernik prawa Skarbu Państwa, między innymi co do nieruchomości wchodzących w Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa położonych w gminie O., w granicach działek o numerach:

- 416, 459, 516, 518, 521, 528, 733/2, 345/5 położonych w obrębie P., dla których Sąd Rejonowy w Bolesławcu, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi KW (...),

- 177,720 położonych w obrębie O., dla których Sąd Rejonowy w Bolesławcu, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi KW (...),

- 379, 393, 409, 497/2, 196/2, 435, 478/2 położonych w obrębie T., dla których Sąd Rejonowy w Bolesławcu, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi KW (...) oraz KW (...).

Agencja Nieruchomości Rolnych jest uprawniona m.in. do zawierania umów dzierżawy nieruchomości należących do zasobów nieruchomości rolnej Skarbu Państwa oraz ustalania wysokości czynszu dzierżawnego natomiast w przypadku niewydzierżawienia gruntu ponosi obciążenia z tytułu podatku rolnego.

Za okres od 1 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. strona powodowa poniosła obciążenia z tytułu podatku rolnego obejmującego zasoby Własności Rolnej Skarbu Państwa na terenie powiatu L. położonych w miejscowości R. w łącznej wysokości 8.115 zł. Uiszczała na rzecz Urzędu Gminy O. podatek rolny w łącznej wysokości 7.690 zł (I kwartał - 2200 zł, II kwartał - 2000 zł III kwartał - 2000 zł, IV kwartał -1490 zł).

Dowód:

- odpis zupełny księgi wieczystej KW (...), k. 10-22;

- odpis zupełny księgi wieczystej KW (...), k. 23-53;

- odpis zupełny księgi wieczystej KW (...), k. 54-56;

- odpis zupełny księgi wieczystej KW (...), k. 57-86;

- deklaracja na podatek rolny od gruntów za rok 2009, k. 87-89;

- dowody wpłat za podatek rolny za rok 2009, k. 90-93;

- oświadczenie z dnia 26.07.2016r., k. 94.

Pozwany L. Z. przez 2009 r. bezumownie korzystał z działek nr - 416, 459, 516, 518, 521, 528, 733/2, 345/5 położonych w obrębie P., dla których Sąd Rejonowy w Bolesławcu, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi KW (...),

- 177,720 położonych w obrębie O., dla których Sąd Rejonowy w Bolesławcu, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi KW (...),

- 379, 393, 409, 497/2, 196/2, 435, 478/2 położonych w obrębie T., dla których Sąd Rejonowy w Bolesławcu, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi KW (...) oraz KW (...).

Z tego tytułu Sąd Rejonowy w Legnicy wyrokiem z dnia 23.10.2015 r. sygn.. VII C 718/15 oraz Sądu Okręgowego z dnia 02.06.2016 r. sygn.. II Ca 75/16 zasądził od pozwanego na rzecz Agencja Nieruchomości Rolnych wynagrodzenie za korzystanie z tych nieruchomości.

Okoliczność niesporna.

Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy we W. w dniach 04 sierpnia 2014r. oraz 08 września 2014r. wystawiła następujące noty obciążeniowe przeciw pozwanemu za okres od 01 stycznia 2009r. do dnia 31 grudnia 2009r.:

- nr (...) na kwotę 200 zł płatną do dnia 22 września 2014r. z tytułu podatku rolnego za działki położone w obrębie O. nr 177, 720,

- nr (...) na kwotę 836 zł płatną do dnia 22 września 2014r. z tytułu podatku rolnego za działki położone w obrębie T. nr 379, 393, 409, 497/2,

- nr (...) na kwotę 205 zł płatną do dnia 22 września 2014r. z tytułu podatku rolnego za działki położone w obrębie P. nr 416, 459, 516, 518, 521, 528,

- nr (...) na kwotę 818 zł płatną do dnia 18 sierpnia 2014r. z tytułu podatku rolnego za działki położone w obrębie T. nr 435, 478/2,

- nr (...) na kwotę 128 zł płatną do dnia 18 sierpnia 2014r. z tytułu podatku rolnego za działkę położoną w obrębie T. nr 196/2 oraz za działkę położoną w obrębie P. 733/2.

Dowód:

- nota obciążeniowa nr (...) z dnia 08.09.2014r. wraz z zestawieniem, k. 95-95;

- nota obciążeniowa nr (...) z dnia 08.09.2014r. wraz z zestawieniem, k. 98-100;

- nota obciążeniowa nr (...) z dnia 08.09.2014r. wraz z zestawieniem, k. 101-103;

- nota obciążeniowa nr (...) z dnia 04.08.2014r. wraz z zestawieniem, k. 104-106;

- nota obciążeniowa nr (...) z dnia 04.08.2014r. wraz z zestawieniem, k. 107-109.

W dniu 08 października 2014r. strona powodowa wezwała pozwanego do zapłaty kwot:

- 201,14 zł z tytułu raty płatnej do dnia 22 września 2014r. z tytułu podatku rolnego za działki położone w obrębie O. nr 177, 720,

- 840,76 zł z tytułu raty płatnej do dnia 22 września 2014r. z tytułu podatku rolnego za działki położone w obrębie T. nr 379, 393, 409, 497/2,

- 206,17 zł z tytułu raty płatnej do dnia 22 września 2014r. z tytułu podatku rolnego za działki położone w obrębie P. nr 416, 459, 516, 518, 521, 528,

- 832,86 zł z tytułu raty płatnej do dnia 18 sierpnia 2014r. z tytułu raty płatnej do dnia 22 września 2014r. z tytułu podatku rolnego za działki położone w obrębie T. nr 435, 478/2,

- 130,33 zł z tytułu raty płatnej do dnia 18 sierpnia 2014r. z tytułu raty płatnej do dnia 22 września 2014r. z tytułu podatku rolnego za działkę położoną w obrębie T. nr 196/2 oraz za działkę położoną w obrębie P. 733/2

łącznie 2211,26 zł.

Dowód:

- wezwania do zapłaty z dnia 08.10.2014r. wraz z potwierdzeniami odbioru, k. 110-119,

- zestawienie należności k. 120.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 pkt 4 lit b ustawy z dnia 15.11.1984 r. o podatku rolnym podatek rolny od gruntów wchodzących w skład (...) Skarbu Państwa w przypadku, kiedy grunty te pozostawały w posiadaniu bez tytułu prawnego obciąża Agencję Nieruchomości Rolnych. Strona powodowa twierdziła, że należy jej się zwrot uiszczonej kwoty z odsetkami na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, tj. art. 405 k.c. Utrzymywała, że pozwany bez podstawy prawnej uzyskał korzyść kosztem strony powodowej, ponieważ nie uiścił podatku od gruntu, z którego korzystał. Odnosząc się jednak do argumentacji strony powodowej, że bezumowny użytkownik nie może być w lepszej sytuacji prawnej niż dzierżawca, trzeba wskazać, że osoby dzierżawiące grunty na podstawie umów dzierżawy rzeczywiście mają obowiązek uiszczania podatku rolnego, ale trzeba podkreślić, że taki obowiązek wynika z zawieranych umów dzierżawy, jak również przede wszystkim z art. 3 ust. 1 pkt 4 lit a) ustawy o podatku rolnym, który stanowi, że podatnikiem podatku rolnego jest posiadacz gruntów, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, jeżeli posiadanie: wynika z umowy zawartej z właścicielem, z Agencją Nieruchomości Rolnych lub z innego tytułu prawnego.

Ustawodawca powinien wskazać w ustawie, że podatek ma obciążać bezumownego użytkownika, skoro wprost uregulował kwestię uiszczenia podatku od bezumownie wykorzystywanych nieruchomości.

Zasądzenie zwrotu podatku na podstawie art. 405 k.c. na rzecz Agencji Nieruchomości Rolnych od pozwanego bezumownie korzystającego z gruntu pozostającego w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa, czyli de facto obciążenie go tym podatkiem (wobec braku wyraźnego uregulowania ustawowego w art. 3 ustawy o podatku rolnym) naruszałoby art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym nakładanie podatków, innych danin publicznych, określanie podmiotów, przedmiotów opodatkowania i stawek podatkowych, a także zasad przyznawania ulg i umorzeń oraz kategorii podmiotów zwolnionych od podatków następuje w drodze ustawy.

W świetle przepisów ustawy o podatku rolnym inna jest sytuacja prawna pod względem zobowiązania podatkowego osoby, która dzierżawi od Agencji Nieruchomości Rolnych grunty na podstawie umowy dzierżawy, a inna osoby, która nigdy z Agencją Nieruchomości Rolnych takiej umowy nie miała zawartej i posiadała grunt bez tytułu prawnego. Agencja Nieruchomości Rolnych, uiszczając w takiej sytuacji podatek rolny wypełnia obowiązek, jaki spoczywa na niej na podstawie powołanego wyżej art. 3 ust. 1 pkt 4 lit b ustawy o podatku rolnym, zaś na osobie zajmującej grunt bez tytułu prawnego taki obowiązek nie spoczywa. Celem takiego uregulowania jest niewątpliwie zapewnienie realnej możliwości poboru podatku rolnego od skonkretyzowanego podmiotu, co mogłoby niewątpliwie powodować trudności, zwłaszcza dowodowe, gdyby zobowiązanym do uiszczania podatku był podmiot zajmujący grunty będące w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa bez żadnego tytułu prawnego. Ze względu na takie uregulowanie, Agencja Nieruchomości Rolnych powinna dążyć do unikania sytuacji, w której podlegające jej grunty będą użytkowane bez tytułu prawnego. W tej sytuacji nie można mówić o bezpodstawnym wzbogaceniu pozwanego. Agencja Nieruchomości Rolnych, płacąc podatek, wypełniała swój ustawowy obowiązek, więc w żaden sposób nie została bezpodstawnie zubożona. O bezpodstawnym wzbogaceniu pozwanego można by mówić wówczas, gdyby miał z Agencją Nieruchomości Rolnych zawartą umowę dzierżawy, lecz nie zapłaciłby podatku i zapłaciłaby go za niego Agencja Nieruchomości Rolnych. Wtedy doszłoby do sytuacji zaoszczędzenia przez pozwanego koniecznych wydatków. Wówczas bowiem po stronie pozwanego, jako dzierżawcy, istniałaby konieczność poczynienia takiego wydatku- ale byłaby to konieczność mająca swoje źródło w umowie dzierżawy oraz przepisach o podatku rolnym. W wyroku z dnia 11 kwietnia 2013 r. (II CSK 368/12) Sąd Najwyższy wskazał, że zapłata podatku obciążającego inną osobę powoduje powstanie roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, które przysługuje płacącemu (niezobowiązanemu) wobec podatnika.

Tymczasem na pozwanym, skoro użytkował grunt bez tytułu prawnego, nie spoczywał taki obowiązek. Podatnikiem jest Agencja Nieruchomości Rolnych. Jest to swoista niesprawiedliwość, ale wynika ona z tego, że w ogóle stan bezprawnego korzystania z nieruchomości Skarbu Państwa jest stanem niepożądanym i takie sytuacje w praktyce nie

powinny mieć miejsca, a za ich unikanie odpowiada Agencja Nieruchomości Rolnych. Nie może się przy tym tłumaczyć ograniczoną ilością służb kontrolujących. Zatem w ocenie Sądu w niniejszej sprawie brak było podstaw do uznania, że pozwany, nie płacąc podatku rolnego, uzyskał korzyść kosztem Agencji Nieruchomości Rolnych i tym samym do zastosowania przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Jak wynikało z treści pozwu od pozwanego w innym procesie sądowym zostało zasądzone wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Należy więc wskazać na ratio legis uregulowania wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie zawartego w art. 39 lit. b ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Przepis ten ma cel kompensacyjny- czyli wyrównanie Agencji Nieruchomości Rolnych uszczerbku, jaki poniosła na skutek bezumownego korzystania. Podmiot bezumownie korzystający musi zapłacić jej kwotę 5 razy wyższą niż teoretycznie czynsz, skoro jest ono zasądzone w wysokości pięciokrotności ceny wywoławczej czynszu. Trudno zatem mówić o rzeczywistym zubożeniu Agencji Nieruchomości Rolnych na skutek bezumownego korzystania przez pozwanego. Cel tego uregulowania jest także dyscyplinujący podmiot, który bezpodstawnie korzysta, a także- zdaniem Sądu - ma charakter represyjny.

Odnosząc się do argumentów strony powodowej dotyczącej jej zubożenia przez to, że nie pobierała pożytków z gruntów, należy wskazać, że gdyby grunty te były dzierżawione, to otrzymałaby za nie tylko czynsz i także nie pobierałaby z gruntów pożytków, które należałyby się dzierżawcy. Zaś w sytuacji bezumownego korzystania otrzymuje rekompensatę w wysokości teoretycznego 5-cio krotnego czynszu, więc nie można mówić także w tym sensie o zubożeniu strony powodowej.

Należy także podkreślić, że żądanie kwoty 24,26 zł tytułem odsetek nie było wykazane, ani uzasadnione – naliczono je do dnia 08.10.2014 r., czyli za okres sprzed wezwania pozwanego do zapłaty, co było sprzeczne z art. 455 k.c. w zw. z art. 405 k.c., na którym strona powodowa opierała roszczenie.

Powództwo zostało oddalone z powyższych względów, jednak na marginesie – wobec zarzutu strony pozwanej- trzeba wskazać, że jedynym dowodem na okoliczność wysokości uiszczonego podatku od tych konkretnych nieruchomości były obliczenia strony powodowej, nie potwierdzone przez Gminę, że taki właśnie podatek od tych nieruchomości był należny.

Z powyższych względów Sąd oddalił powództwo i na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie zasądził na rzecz pozwanego, jako wygrywającego sprawę.

Z:

1. O.. (...)
2. (...)
3. K.. (...)